

Organizace a činnost týlu PVOS

Podplukovník Vladimír Peřina

Protivzdušnou obranu státu tvoří ze základních druhů vojsk protiletadlové raketové vojsko (PLRV), stíhací letectvo (SL) a radiotechnické vojsko (RTV). Kromě toho k ní patří zabezpečovací jednotky, např. spojovací, letištní, letištní stavební, radiotechnického zabezpečení a provozní útvary.

Úkoly jednotlivých druhů vojsk v systému PVOS:

Protiletadlové raketové vojsko je jeden z hlavních prostředků PVOS. Slouží k bezprostřední ochraně administrativních nebo průmyslových center, důležitých prostorů nebo k přehrazování hlavních náletových směrů nepřítele.

Organizačně je rozčleněno do protiletadlových raketových brigád (plrb) nebo pluků (plrp).

Protiletadlová raketová brigáda má podle úkolu 4–7 i více plro (nebo také palebný oddíl), 1–2 technické oddíly (to) míst velení s prostředky vzdušného průzkumu a týlové jednotky a sklady.

Postavení technického oddílu volíme zpravidla ve středě sestavy plrb na výhodné komunikační síti.

Stíhací letectvo působí v těsné součinnosti s PLRV a jeho úkolem je ničit vzdušné cíle v malých i stratosférických výškách a ve velkých rychlostech. Je organizováno do stíhacích leteckých pluků (slp), které jsou zabezpečovány letištními prapory (lpr) a prapory radiotechnického zabezpečení (pr RTZ).

Stíhací letecké pluky nemají organický týl, týlově je zabezpečuje lpr. Slp se rozmisťuje zpravidla na dvou letištích zpevněných nebo travnatých.

Týlové jednotky lpr se rozmisťují v blízkosti jednoho z letišť.

Radiotechnické vojsko zabezpečuje ne-

přetržitý průzkum, včasné zjišťování a nepřetržité vedení vzdušných cílů, navedení SL zejména v malých a stratosférických výškách, za radiotechnického rušení.

Může být organizováno do radiotechnických praporů (rtpr), které se zpravidla skládají ze 3–5 i více radiotechnických hlásek (RTH), provozního spojovacího uzlu, radiotechnického uzlu, vidových hlásek (15–20) a týlových jednotek a skladů.

Sestava závisí na terénu, možnostech techniky, počtu vedených cílů a je organizována systémem odloučených jednotek. RTH mohou být od sebe vzdáleny 30 až 50 km. Štáb rtpr se rozmisťuje ve středě sestavy (150 i více km široké) v blízkosti radiotechnického uzlu. Bojová činnost vojsk PVOS je závislá na vzájemné spolupráci a centralizovaném velení bojovými prostředky ze společných velitelských stanovišť (společné pro plrb, slp, rtpr) a VS na stupni sboru PVOS a armády PVOS. Vojska PVOS jsou již v míru organizována, doplněna a dislokována tak, aby mohla kdykoli odrazit překvapivý úder vzdušných sil nepřítele. Předpokládáme však, že dříve než zahájí boj zaujmou útvary (jednotky) PVOS záložní prostory rozmístění. Tyto mohou být vzdáleny 5–10 km, u letectva do 50 i více km, od míst mírové dislokace. Tento základní manévr a změny v sestavě letectva a PLRV v důsledku vývoje operační situace, byly dříve pokládány za jediný manévr vojsk PVOS. Při dalším rozpracování otázek použití vojsk PVOS došlo se k závěru (a zkušenosti z činnosti PVOS ve Vietnamu to plně potvrzují), že životnost systému PVOS závisí na předem promyšleném a systematickém manévru všech druhů vojsk, míst velení i zabezpečovacích prostředků.

Charakteristické zvláštnosti činnosti týlu PVOS

Z úkolů organizace a bojového použití vojsk PVOS vyplývají i zvláštnosti, které ovlivňují činnost týlu, např.

- bojová sestava vojsk PVOS je rozčleněna do jednotek, rozmístěných prakticky po celém území státu a v průběhu války i mimo ně,

- již v prvních hodinách války může dojít ke změnám v bojové sestavě a přesunům na velké vzdálenosti,

- PVOS zvolí několik naprosto rozdílných druhů vojsk,

- stálá bojová pohotovost,
- složitá a na údržbu velmi náročná technika PVOS (nadzvukové letouny, raketová technika, radiolokátory apod.).

Jak tyto zvláštnosti ovlivňují činnost týlu?

Rozčlenění do jednotek a rozmístění vojsk je takového rozsahu, že prakticky znemožňuje, aby zásoby byly doplňovány jen z vojenských zdrojů a systémem přísunu od nadřízeného k podřízenému.

K zásobování proto využijeme všech druhů zásob, rozmístěných na teritoriu co nejbližší od jednotek a útvarů.

Zásoby můžeme doplňovat

- z vojenských zdrojů (dispozičních zásob APVOS v okružových nebo ústředních skladech, výdejních míst, zásob zanechaných v posádkách apod.). Z těchto zdrojů bude doplňována munice všeho druh, žen., chem. a spoj. materiál, leteckotechnický a technický materiál a náhradní díly, vojenský proviant, výstroj, LPH, KRPH apod.,

- některé druhy materiálu můžeme doplňovat útvarům podle potřeby, jiné pravidelně jednou za 2–3 dny (LPH, munice apod.) za měsíc (voj. proviant) a později (výstroj, žen. materiál apod.).

Slučuje se zde mírový teritoriální systém zásobování s nepravidelností (nárazovostí) potřeby některých druhů materiálu ve válce. Proto také předpokládáme, že materiál si budou odebírat — alespoň v POV — útvary z vojenských zdrojů vlastními prostředky (s výjimkou

LPH a KRPH). Podle situace pak útvar přisune zásoby odloučeným jednotkám nebo si je odeberou v útvarových skladech vlastními prostředky,

- z národního hospodářství (od dodavatelů, z distribučních skladů apod.). Z těchto zdrojů můžeme doplňovat běžný proviant a automobilní PHM. Materiál budou odebírat zpravidla jednotky vlastními dopravními prostředky (měkký proviant a APHM), ale může je odebrat i útvar (APHM z distribučního skladu, tvrdý proviant z VDP).

Časté změny v bojové sestavě vyžadují, aby týl APVOS nepřetržitě znal bojovou a materiální situaci až do útvarů v to a aby týl PVOS měl spolehlivé spojení s týlem MNO a VO. Jedině tak je týl schopen zabezpečovat s určitým předstihem (předstih je dán dobou potřebnou k přesunu) potřeby útvarů v nových prostorech rozmístění. Předstih je ovšem velmi relativní pojem, poněvadž týl SPVOS ani APVOS nemůže bezprostředně vlastními prostředky podstatně ovlivnit zabezpečení útvarů a je odkázán na složitou a vcelku časově náročnou cestu zabezpečování prostřednictvím VO nebo MNO.

Zařazení leteckých útvarů do organizace PVOS vyžaduje řídít týl diferencovaně, poněvadž letecké útvary nemají organický týl.

Požadavek stálé bojové pohotovosti klade již v míru na týl úkol vytvářet potřebné zásoby materiálu v záložních prostorech, předusnovat určité množství materiálu, který není možno včas přesunout při manévru do prostoru předpokládané činnosti apod.

Do kompetence APVOS je zahrnuto i zásobování letištním a leteckotechnickým materiálem. Jeho potřeba je nárazová a jeho nedostatek může způsobit nebojeschopnost rozhodující techniky. K jeho přísunu proto počítáme i se vzdušnými dopravními prostředky. Všechny tyto zvláštnosti se více nebo méně odrážejí v systému řízení týlu PVOS, o kterém se zmíním později.

Úkoly a organizace týlu APVOS

Základní úkoly týlu jsou

- organizovat a řídit týlové zabezpečení podle vývoje situace až do útvarů vto,

- organizovat a řídit leteckotechnické zásobování, zásobování KRPH a letištní zabezpečení,

- plánovat a řídit přesuny lpr, lstpr a organizovat dopravu materiálu.

Týl APVOS je v současné době organizován tak, aby byl schopen zabezpečit činnost vojsk bojujících ze základních nebo předem plánovaných záložních prostorů. Veličství APVOS má řídicí orgá-

ny týlu, kterým jsou podřízeny přímo lstpr a cestou sPVOS lpr. Armádní dopravní prostředky nemá a její zásoby jsou uloženy v okružových nebo ústředních skladech jako depozita. Tyto zásoby přisunují (vydávají) útvarům PVOS podle rozdělovníků (zúčtovacích listů) vojenské okruhy nebo ústřední sklady. U velitelství sPVOS je jen nejnutnější počet řídicích orgánů (u týlových služeb po 1 funkcionáři). Zástupce pro týl sPVOS má v době války automobilní dopravní rotu, která může mít kapacitu až 275 t a 110 m³.

Protiletadlová raketová brigáda má týlové sklady a výstrojní dílnu, obvaziště (schopné poskytovat lékařskou pomoc) a dopravní družstvo o kapacitě do 63 t.

U plro (to) je obvaziště (s 1 zdrav. autem) schopné poskytovat lékařskou pomoc, HV a dopravní prostředky o kapacitě až 13 t (to — 16 t).

Radiotechnický prapor má týlové sklady a výstrojní dílnu, obvaziště (schopné poskytovat lékařskou pomoc) a dopravní prostředky o kapacitě do 62 t.

U radiotechnické hlásky je zdravotník a HV s 1 autem 3t.

Letištní prapor je samostatný útvar leteckého týlu. Je schopen zabezpečit činnost slp na 2 letištích a obsluhovat jedno hlavní letiště. Má zpravidla tři provozní rotu, každá z nich je schopna zabezpečit na záložním letišti trvale činnost jedné stíhací letky nebo krátkodobě 2 letek. Každá provozní rota má dopravní prostředky k zabezpečení provozu letounů na letišti. Dále má letištní technickou rotu s kapacitou práce v rozsahu 2000 m³ za 24 hodin. Obvaziště lpr může poskytovat chirurgickou pomoc a zpravidla se dělí na dvě části.

Dopravní kapacita lpr (v automobilní dopravní četě, tj. bez dopravních prostředků u provozních rot) může dosáhnout 165 t a 246 m³.

Letištní stavební prapor je samostatný útvar leteckého týlu. Je schopen výkonu 20 000 m³ za 24 hod., tj. vystavět nové letiště za 2—3 dny nebo obnovit 2 velmi poškozená letiště nebo 3 středně poškozená letiště za 3 dny.

Zásobovací a zdravotnické zabezpečení PVOS

Vojska PVOS mohou být zabezpečena hlavními druhy materiálu takto (na dny bojové činnosti):

Druh materiálu	Zásoby u útvarů (na dny)	Dis. zás. ve skl. VO (MNO)	Celkem (na dny)
Letecké PH	6	6	12
Raketové PH	5	2	7
Automobilní PH	7	5	12
Letecká munice	7	3	10
Letecké rakety	3—6	3	6—9
pl rakety	3	2	5
Let. tech. materiál	6	6—10	12
tvrdý proviant	10	5	15

Poznámka. Zabezpečení počítáno na úsilí

— 1. den boje — 3,5 vzletů; 2. den boje — 3 vzlety; 3. den boje — 2,5 vzletů; 4. a další dny 2 vzlety a koeficient spotřeby 0,7.

Předpokládaná průměrná spotřeba (t) (Pod pojem letectvo je zahrnut slp+1pr+na jeden útvar při úsilí 2,5 vzletů/den. +pr RTZ):

Druh materiálu	letectvo	plrb	rtpr	to po	RTH
PHM - LPH	do 200				
- APH	12	12	7,5	2	2
- KRPH		45		7,5	
munice letecká	14—76				
munice pěchotní	4	11	5	1—2	0,5
proviant	2	2,5	2	0,3	0,2
technický mater.	220	3—4	10	0,5	1—2
ostatní mater.	2—5	2	2	0,2	0,1
Celkem	456—523	75—76	27	12	4—5
Kapacita dopravních prostředků t m ³	165 246	57 6	62	16 13	3
Celkem t:	411	63	62	16 13	3

Z obou tabulek vyplývá, že útvary nejsou schopny na jeden koloběh přesunout zásoby u nich uložené a dále, že jen s obtížemi mohou vlastními prostředky doplnit denně spotřebovaný materiál.

Uvážíme-li, že zdrojů, odkud budou útvary odebírat, bude více (NH, okružové sklady, ústřední sklady), a že tedy bude docházet k tříštění prostředků, je oprávněný požadavek, aby zdroje nebyly od útvarů vzdáleny více než 50—60 km. Při organizaci přísunu i při přemísťování útvarů bude nutno zaměřit pozornost na letecké rakety, letecké PHM, raketové PH, leteckou municí a letecký technický materiál.

Zásobování jednotlivými druhy materiálu a zvláštnosti zdrav. zabezpečení:

a) zásobování leteckým technickým materiálem.

K urychlenému zaujímání bojové sestavy mohou být zásoby LTM již v míru rozloženy na hlavních i záložních letištích. LTM vyžaduje při skladování specifické podmínky. Ukládá se v přepravních bednách nebo speciálních obalech a vyžaduje teplotu +5 až +30° C a relativní vlhkost 45—70 %.

Zásoby můžeme doplňovat z ústředních skladů nebo přímo z výroby. Největší objem budou tvořit přídavné nádrže, k je-

jichž přísunu je výhodné využít železnice. Dále bude nutno pravidelně přisunovat řízené letecké rakety, které při dobré organizaci dopravy může odebírat lpr vlastními prostředky. Složitější bude přísun deficitních náhradních dílů potřebných k opravám techniky. K jejich přísunu by bylo výhodné použít vzdušné dopravní prostředky, ať již tyto budou v organizaci materiálního hospodáře nebo APVOS.

b) Zásobování PHM.

V prvních dnech operace budeme zpravidla využívat zásob PHM, uložených v útvarů nebo na záložních místech (LPH může být na operačních letištích na 10—12 plukovních vzletů, na záložních letištích na 3—5 vzletů).

Bude výhodné doplňovat PHM takto:

— LPH odběrem prostředky lpr a dopr. roty SPVOS z dispoziční zásoby APVOS, uložené v okružových (ústředních) skladech nebo odběrem z vykládacích stanic, do kterých zabezpečí přísun MNO podle požadavků APVOS. Musíme vycházet z toho, že nepřítel hned při prvním hromadném úderu napadne mírová letiště a zničí na nich všechny zásoby LPH. Zbývají pak jen zásoby vezené u provozní roty a zásoby na záložních letištích, které zabezpečují činnost na 2 až 2½ dne bojové činnosti. Bude proto nutné vytvářet

podmínky pro zvýšení zásob na záložních letištích a dále organizačně zabezpečit, aby po vyhlášení bojové pohotovosti bylo určité množství (na další 1,5 až 2 dny bojové činnosti) přisunuto po železnici do blízkosti záložních letišť.

— APHM mohou útvary (někdy i jednotky) odebírat z civilní distribuční sítě vlastními prostředky. Blokové poukázky kryjí spotřebu útvaru na dobu cca 2 měsíců. Mimo to mohou útvary odebírat i na šekové žádanky z vojenských zdrojů.

— KRPH bývají zpravidla uloženy z větší části u útvarů; část zásob může však být vyvezena k oddílům, aby tak byl překlenut nedostatek dopravních prostředků na KRPH i čas, potřebný k jejich rozvozu.

Zásoby by měly být doplňovány prostředky MNO přímo až do technických oddílů. Výjimečně je schopen útvar odebrat menší množství KRPH vlastními prostředky z vykládací stanice, nebude-li tato vzdálenost více než 25–30 km od technického oddílu.

c) Zásobování proviantním materiálem.

K doplňování můžeme využít

— zásob zanechaných ve stálých posádkách (tvrdý proviant — odebírat mohou jednotky samy);

— zásob zajištěných v krajských a okresních skladech a výrobních zařízeních velkododavatelských podniků — odebírat mohou útvary periodicky, jednotky denně (měkký proviant);

— dispozičních zásob vojenského proviantu a polní proviantní výstroje APVOS — doplňovat možno 1krát měsíčně po železnici (měsíční přísun představuje cca pro letecký útvar 20–22 t, pro plrb 17–19 t, pro rtpr 10–11 t, pro ostatní útvary v průměru 13–15 t pro každý).

d) Zásobování výstrojním materiálem:

Útvary a jednotky mají nařízenou zálohu výstroje ve výši kolem 5–10 % počtu osob. K doplňování zálohy je možné využít především nových součástek, zanechaných ve stálých posádkách nebo zbytků depozit APVOS. Při výměně výstroje za zamořenou je výhodné využít v první řadě výstroje, zanechané ve stálých posádkách.

Poněvadž musíme počítat s tím, že zásoby na stálých letištích a v kategorizova-

ných městech budou zničeny a většina útvarů bude pracovat v zamořených prostorech, měly by být vytvořeny v hlavních prostorech dislokace vojsk PVOS zásoby výstroje, sloužící k výměně za zamořenou (pro APVOS k dispozici nejpozději v D5–D6).

e) Zdravotnické zabezpečení

Léčebně odsunové prostředky vojsk PVOS jsou kalkulovány pro střední zdravotnické ztráty. U PVOS však budou zpravidla ztráty ohniskové.

Všechny jednotky i útvary PVOS jsou organicky zabezpečeny tak, že přímo mohou poskytnout buď předlékařskou (RTH) nebo lékařskou pomoc (ostatní). Každá jednotka má organický prostředek k odsunu raněných. Ranění po ošetření na etapě jednotky jsou zpravidla odsunováni přímo do vyšších zdravotnických etap, kde je jim poskytnuta odborná nebo specializovaná pomoc (stálé vojenské nemocnice, popřípadě odsunové nemocnice MZD, DLOS apod.).

Je to přijatelný systém, ovšem při podrobnějším rozboru vznikají tyto otázky:

— prostředky PVOS budou zpravidla napadeny hned při prvním hromadném úderu, kdy kromě vojenských nemocnic (a ty se mohou v této době redislokovat), nejsou jiná zdravotnická zařízení pro příslušníky ČSLA na teritoriu rozvinuta (VN mohou být 100 i více km vzdáleny od útvarů PVOS).

— ztráty budou ohniskové a řídící orgány A, sPVOS ani útvarů nemají zdrav. odsunové prostředky, kterými by mohly zasáhnout. Při tom nutno vycházet z předpokladu, že v hlavních prostorech seskupení vojsk PVOS (v každém VO 1–3) mohou zdravotnické ztráty v každém z nich dosahovat již v prvním dnu 250–500 raněných. K řešení této situace jsou nutná některá z těchto možných opatření:

— organizačně zabezpečit, aby ihned se zahájením války byly vytvořeny chirurgické brigády vybavené vlastními dopravními prostředky, které by přímo na místě poskytovaly odbornou pomoc raněným, nebo APVOS dočasně (na 2–3 dny) přidělit SZO,

— na prvních 3–5 dnů války přidělit APVOS zdravotnické odsunové prostředky.

Rízení týlu PVOS

V oblasti řízení vychází týl APVOS z

— úkolu armády a rozhodnutí velitele

— týlové směrnice (nařízení) MNO/HT

a VLPVOS,

— letištně ženijní, technické, mate-

riální a zdravotnické situace útvarů a svazků,

— dopravní, radiační a jiné situace na teritoriu v místech seskupení vojsk PVOS.

I když podklady, pro řízení jsou stejné

jako u jiných svazů, řízení je odlišné a možno říci i složitější. Odlišnost i složitost jsou dány hlavně sestavou PVOS a tím, že armáda ani svazky nemají vlastní materiální, technické a zdravotnické prostředky, kterými by mohli bezprostředně ovlivnit vzniklou situaci (kromě Islpr a aut. dopravních rot sPVOS).

Armáda je odkázána většinu prostředků k zabezpečení činnosti vojsk vyžadovat od MNO/HT, MNO-VLPVOS nebo od vojenských okruhů. To samo o sobě prodlužuje dobu potřebnou k realizaci požadavků a je náročné na spojení. Další komplikace vznikají tím, že některé drobnější potřeby útvarů (jednotek) budou řešeny přímo mezi útvarem a krajskými nebo okresními orgány státní moci (zajištění služeb pro vojska, změny dodavatelů z civilního sektoru při zničení původních apod.).

Mimo to vzniká mnoho součinnostních vztahů mezi APVOS (sPVOS) a LA polního

sledu velení, se spojenci, s KVD, KSVD apod. Mnohé z otázek součinnosti mohou být delimitovány až do pravomoci útvaru PVOS. Tato situace podstatně zvýší požadavky na vzájemnou informovanost mezi orgány týlu armády a sborů, sborů a útvarů.

Specifická je i organizace řízení týlu APVOS. Na všech stupních je týl řízen z VS (společných VS), kde může být umístěno 2–5 důstojníků týlu (podle stupně velení). Stejný počet týlových funkcionářů je na ZVS připraven převzít velení v případě zničení VS. Zbytek týlových funkcionářů na stupni APVOS je na TVS. Funkcionáři na TVS jsou určeni ke kontrole vydaných rozkazů, jako záloha sil k doplnění osob na VS, ZVS apod. Tato organizace přináší s sebou některé nevýhody, které bude nutno podrobit rozboru a prověřit účelnost vybudování TVS jako místa velení.

Z á v ě r

Ze stručného přehledu úkolů, organizace a činnosti týlu PVOS vyplývá, že změna v názorech na činnost vojsk PVOS (vysoká manévrovost, působení velké části sil na rozšířeném území apod.), jakož i nový zásobovací systém, vyvolají potřebu rozpracovat a organizačně zabezpečit některé oblasti týlové činnosti. Půjde především o tyto:

- zvýšit dopravní kapacitu útvarů tak, aby bylo možno jedním koloběhem vyvézt nařizené zásoby (alespoň na 3–4 dny),
 - dorešit zdravotnické zabezpečení vojsk PVOS v prvních 3 až 5 dnech války,
 - zvýšit množství zásob, se kterými má právo disponovat velitel APVOS tak, aby odpovídalo spotřebě na 20–30 dnů bojové činnosti, pro letectvo na 15 dnů. Rozložení:
 - na 5–7 dnů u odloučených jednotek,
 - na 2–3 dny u útvarů,
 - zbytek v dispoziční zásobě APVOS uložené v okruhových (ústředních) skladech.
- Přítom ponechat APVOS možnost přenést dispoziční právo na sbory nebo na útvary v rozsahu limitu, které stanoví armáda APVOS a oznámí okruhovým skladům.
- dorešit možnost výjeje materiálu pro APVOS z okruhových skladů v době, kdy tyto budou plně zaneprázdněny vývozem a rozptylem materiálu,
 - podstatně zjednodušit řízení týlu APVOS vyřešením vztahů mezi APVOS, VO a APVOS — složky MNO.

Základní podklady vydat ve válečné působnosti a rozvést je ve zvláštní směrnici.